

Torstai 15. maaliskuuta 2018

P8_TA(2018)0081

Armomurhat Ugandassa

Euroopan parlamentin päätöslauselma 15. maaliskuuta 2018 armomurhista Ugandassa (2018/2632(RSP))

(2019/C 162/12)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon 10. joulukuuta 1948 hyväksytyyn ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen, jonka allekirjoittajiin Uganda kuuluu,
- ottaa huomioon AKT–EU-kumppanuussopimuksen ("Cotonoun sopimuksen") ja erityisesti syrjimättömyyttä käsittelevän 8 artiklan 4 kohdan,
- ottaa huomioon Ugandan tasavallan perustuslain,
- ottaa huomioon 20. marraskuuta 1989 hyväksytyyn lapsen oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen ja erityisesti sen 2 artiklan, jossa määrätään muun muassa vammaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellosta, ja 6 artiklan, jossa määrätään oikeudesta elämään,
- ottaa huomioon vuonna 2006 hyväksytyyn vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen ja erityisesti sen 32 artiklan, jossa todetaan, että kaikkien osapuolten on sisällytettävä vammaisuus ja vammaiset henkilöt kansainvälisiin yhteistyöponnisteluihinsa,
- ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusneuvoston uusimmat, 14. huhtikuuta 2014 ja 14. heinäkuuta 2014 annetut päätöslauselmat, jotka koskevat vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksia,
- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 19 artiklan, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 6 artiklan ja ihmisoikeuksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 14 artiklan, joissa kielletään kaikki syrjinnän muodot, sekä yleissopimuksen 21 ja 26 artiklan, joissa esitetään vammaisten henkilöiden oikeudet,
- ottaa huomioon 23. marraskuuta 2011 annetun AKT:n ja EU:n yhteisen parlamentaarisen edustajakokouksen päätöslauselman, joka koskee vammaisten henkilöiden yhteiskuntaan integroimista kehitysmaissa,
- ottaa huomioon Maailman terveysjärjestön (WHO) ja Maailmanpankin kesäkuussa 2011 julkaiseman maailmanraportin vammaisuudesta,
- ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston 8. huhtikuuta 2016 julkistaman selonteon, jonka mukaan vammaisten henkilöiden oikeuksia käsittelevä komitea käsittelee Ugandaa koskevaa kertomusta,
- ottaa huomioon YK:n yleiskokouksen päätöslauselmat 65/186 ja 64/131 vuosituhannen kehitystavoitteiden toteuttamisesta vammaisia varten vuoteen 2015 mennessä ja sen jälkeen,
- ottaa huomioon vammaisuutta ja kehitystä koskevat EU:n ohjeet, jotka on laadittu EU:n edustustoille ja yksiköille,
- ottaa huomioon New Yorkissa 25. syyskuuta 2015 hyväksytyyn kestäväen kehityksen toimintaohjelman, Agenda 2030:n sekä kestäväen kehityksen tavoitteet,
- ottaa huomioon Agenda 2030:n toteuttamista koskevan Ugandan arviointikertomuksen "Ensuring no one is left behind", joka esitettiin New Yorkissa 1. heinäkuuta 2016 YK:n korkean tason poliittiselle foorumille,

Torstai 15. maaliskuuta 2018

- ottaa huomioon 19. tammikuuta 2006 antamansa päätöslauselman vammaisuudesta ja kehityksestä ⁽¹⁾,
 - ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Ugandasta,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 135 artiklan 5 kohdan ja 123 artiklan 4 kohdan,
- A. toteaa, että Ugandan ”armomurhissa” vammaisten lasten vanhemmat surmaavat heidät tai antavat heidän nääntyä nälkään tai jättävät heidät vaille lääketieteellistä hoitoa, koska vanhemmat uskovat, että lasten on parempi kuolla kuin kärsiä tuskallisesta ja parantumattomasta vammaisuudesta;
- B. toteaa, ettei Uganda ole ainoa tämän ongelman kanssa painiva maa; ottaa huomioon, että monet kehitysmaat ovat edistyneet merkittävästi, vaikkakaan eivät täydellisesti, vammaisten henkilöiden ottamisessa mukaan kehityshankkeisiin;
- C. toteaa eräiden vanhempien tunnustaneen, että ”armomurha” on tarpeen, jotta vammaiset lapset voidaan säästää pahoilta koko eliniän aikaisilta kärsimyksiltä; toteaa aiheen olevan edelleen tabu, vaikka eräät äidit ja henkiin jääneet ovat suostuneet todistajiksi;
- D. toteaa sosiaalisen stigman olevan Ugandassa niin vahva, että äidit ja lapset suljetaan yhteisön ulkopuolelle, heidän sosiaalinen asemansa on alhainen ja heitä estetään osallistumasta yhteiskuntaan täysipainoisesti; toteaa, että äiteihin kohdistuu paineita surmata omat lapsensa kamppailtuaan vuosien ajan ja tehtyään uhrauksia kyetäkseen hoitamaan vammaista lasta;
- E. toteaa, että vammaisina syntyneisiin lapsiin liitetyt uskomukset altistavat heidät vammattomiin lapsiin verrattuna suuremmissa määrin väkivallalle ja murhille; toteaa, että vammaiset lapset joutuvat edelleen monenlaisen väkivallan, syrjinnän ja syrjäytymisen uhreiksi, mikä johtuu kielteisistä asenteista, taikauskosta, heitteillejätöstä sekä sosiaalisista normeista ja käytännöistä; toteaa, että vammaisia lapsia uhkaavat pahiten heidän tilaansa koskevat perättömät uskomukset, kuten se, että vammaisen lapsen läsnäolo johtaa useampiin vammaisiin lapsiin;
- F. toteaa, että klaanit ja perheyhteisöt kohdistavat äiteihin liikaa paineita, pyrkivät ymmärtämään vammaisuuden syytä ja löytävät syntipukiksi äidin; toteaa, että eräissä tapauksissa aviomies on karkottanut äidin kotoaan tämän synnytettyä vammaisen lapsen;
- G. toteaa, että lääkärit ja lääkintähenkilöstö eivät kykene käsittämään tai selittämään lapsen haurauden luonnetta ja syytä ja että terveydenhoitojärjestelmällä ei ole riittäviä resursseja diagnosoimaan ja hoitamaan monentyyppisiä vammoja, jotka olisivat vähennettävissä tai jopa hävitettävissä; toteaa, että vammaisten lasten perusoikeuksien (kuten terveydenhuoltopalvelujen, koulutuksen, tuen ja kuntoutuksen saanti) kiistäminen haittaa pahasti heidän valmiuksiaan hyödyntää kaikkia mahdollisuuksiaan;
- H. toteaa, että Uganda on yksi niistä 162 maasta, jotka ovat vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen sopimuspuolia; panee merkille, että Uganda ratifioi 25. syyskuuta 2008 yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan esittämättä varauksia; toteaa Ugandana sitoutuneen siihen, että vammaisille henkilöille annetaan samat oikeudet kuin kaikille muille kansalaisille;
- I. toteaa, että vammaisten henkilöiden oikeuksia käsittelevä YK:n komitea tarkasteli huhtikuussa 2016 Ugandan edistymistä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen täytäntöönpanossa ja esitti päätelmiä ja antoi suosituksia, joiden mukaan komitea piti huolestuttavana, että vammaisten lasten oikeuksia ei ole kyetty suojelemaan lainsäädännöllä eikä politiikalla, sekä sitä, ettei ole tietoa kuurojen ja kuurosokeiden lasten tilanteesta eikä toimenpiteistä, joilla varmistettaisiin heidän suojelemisensa ja osallisuutensa yhteiskuntaan;
- J. toteaa, että Ugandan hallituksella on yleisiä lakeja ja toimintaperiaatteita, joissa on vammaisuutta koskevia lausekkeitä; toteaa, että maalla on myös erityisesti vammaisuutta koskevaa lainsäädäntöä; toteaa, että vammaisuuden määritelmä voi vaihdella säädöksestä toiseen;

(¹) EUVL C 287 E, 24.11.2006, s. 336.

Torstai 15. maaliskuuta 2018

- K. katsoo, että kaksi suurinta estettä vammaisten osallistumiselle Ugandan yhteiskuntaan ovat heidän näkymättömyytensä sekä heihin kohdistuvat kielteiset asenteet; toteaa, että vammaiset lapset saattavat johtaa perheen ja etenkin äitien sosiaaliseen syrjäytymiseen, koska vammaisia lapsia pidetään perheen häpeänä ja heikkoutena;
- L. toteaa, että Ugandan maaseudulla on vain muutamia valtion ylläpitämiä laitoksia, joissa tuetaan vammaisten lasten vanhempia, ja että siksi perheiden ja etenkin yksinhuoltajaäitien on usein vaikeaa hoitaa vammaisia lapsiaan asianmukaisesti;
- M. toteaa, että virallisia lukuja ei ole saatavilla, koska sen paremmin Ugandan poliisi kuin oikeuslaitoskaan ei ole tutkinut tätä ilmiötä; toteaa, että tietojen puute hankaloittaa ”armomurhien” torjuntaa;
- N. toteaa, että kansalaisyhteiskuntaa edustavien ryhmien ja ihmisoikeusaktivistien toiminta on ratkaisevaa, jotta syrjäytyneiden ja heikossa asemassa olevien ryhmien oikeudet kyetään takaamaan; toteaa, että Ugandan kansalaisjärjestöillä on monenlaisia vaikeuksia ja esteitä, kun ne järjestävät palveluja vammaisille lapsille ja näiden vanhemmille; toteaa, että lukuisat vammaisia lapsia koskevat virheelliset käsitykset aiheuttavat ongelmia kehitystoimille ja Ugandassa olevien ihmisoikeustarkkailijoiden toiminnalle;
- O. ottaa huomioon, että vammaisjärjestöillä on erityisasema niiden edustaessa vammaisia henkilöitä ja välittäessä vammaisten henkilöiden erityisintressejä poliitikoille ja yleisölle; toteaa, ettei saatavilla ole tietoja, joiden avulla suuri yleisö tulisi tietoisiksi kulttuurisista käytännöistä, jotka leimaavat vammaiset henkilöt, haittaavat heidän kehitystään ja estävät heitä nauttimasta samoista oikeuksista kuin kaikki muut yhteiskunnan jäsenet;
1. tuomitsee jyrkästi vammaisten lasten ja vastasyntyneiden perusteettoman ja epäinhimillisen surmaamisen; on erittäin huolissaan vammaisiin lapsiin kohdistuvista armomurhista Ugandassa ja kaikissa tämän ilmiön piiriin kuuluvissa maissa; vaatii lopettamaan tällaisen lapsiin kohdistuvan väkivallan ja julmuuden ja kidutuksen;
 2. kehottaa Ugandan ja kaikkien muiden asianomaisten maiden viranomaisia sitoutumaan siihen, että ne puuttuvat vahingollisiin taikauskosiin käsityksiin, joiden vuoksi lapset joutuvat edelleen armomurhien ja rituaalisurmien uhreiksi;
 3. muistuttaa, että valtion ensisijaisena velvollisuutena on suojella kansalaisiaan, myös heikommassa asemassa olevia ryhmiä; muistuttaa Ugandan viranomaisten olevan velvollisia noudattamaan maan perustuslakia ja etenkin sen 21 ja 32 artiklaa sekä 35 artiklan 1 kohtaa, jonka nojalla vammalla henkilöillä on oikeus kunnioitukseen ja ihmisarvoon ja valtion ja yhteiskunnan on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että he kykenevät hyödyntämään kaikkia henkisiä ja fyysisiä mahdollisuuksiaan;
 4. muistuttaa, että Ugandan parlamentilla on erityinen velvoite vammaisia henkilöitä kohtaan, sillä maan perustuslain 35 artiklan 2 kohtaan on kirjattu, että parlamentin olisi saatettava voimaan lakeja, jotka soveltuvat vammaisten henkilöiden suojelemiseen; kehottaa Ugandan hallitusta tukemaan kaikkia toimia, joilla pyritään parantamaan vammaisten henkilöiden kansalaisoikeuksia ja ihmisoikeuksia;
 5. vaatii tukemaan vammaisten henkilöiden perheitä, jotta nämä voivat kasvattaa lapsensa kotonaan; kehottaa Ugandan hallitusta kehittämään koko maahan laadukkaita tukipalveluja vammaisten lasten perheille, mukaan lukien perheille myönnettävä riittävä taloudellinen tuki ja etuudet, jotta ne voivat pitää hyvää huolta vammaisista lapsistaan;
 6. kehottaa viranomaisia varmistamaan yhteiskunnallisen tietoisuuden ja tiedot vammaisten henkilöiden tilanteesta ja järjestämään vammaisten lasten vanhemmille ja hoitajille kursseja, joilla tuetaan heitä ja annetaan heille tietoja ja neuvoja, jotta voidaan helpottaa kyseisten lasten osallistumista yhteisön toimintaan;
 7. kehottaa Ugandan hallitusta varmistamaan, että vammaisten henkilöiden ja heidän lääketieteellisten ongelmiansa kanssa suoraan tekemisiin joutuvilla lääkäreillä on asianmukainen koulutus ja he ovat perillä tällaisten potilaiden tarpeista;

Torstai 15. maaliskuuta 2018

8. pitää myönteisenä, että vuonna 2007 hyväksyttiin yhdenvertaisten mahdollisuuksien toimikuntaa koskeva laki, jolla edistetään syrjäytyneiden ryhmien, myös vammaisten henkilöiden, yhtäläisiä mahdollisuuksia;
9. pitää myönteisenä, että vuonna 1995 hyväksytyn Ugandan tasavallan perustuslain nojalla perustettiin Ugandan ihmisoikeuskomitea; muistuttaa, että sen tehtävänä on muun muassa valistaa yhteiskuntaa perustuslain säännöksistä Ugandan kansaa koskevana ylimpänä lakina ja valvoa, että maan hallitus noudattaa kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteita;
10. kehottaa Ugandan ihmisoikeuskomiteaa laatimaan konkreettisen kansallisen suunnitelman valvontatehtävänsä ohjaamiseen ja edistämään jäsennellympää ja institutionalisoidumpaa vuorovaikutusta maan kaikkien vammaisjärjestöjen kanssa;
11. kehottaa viranomaisia varmistamaan, että kaikki syntyvät lapset, myös vammaiset lapset, kirjataan väestörekisteriin;
12. kehottaa Ugandan viranomaisia tehostamaan toimiaan tiedottaakseen maan vammaisten lasten oikeuksista ja ihmisarvosta; korostaa tässä yhteydessä valistuksen tärkeää roolia leimautumisen torjumisessa; korostaa vammaisjärjestöjen olennaista roolia, kun halutaan parantaa tietoisuutta vammaisten henkilöiden osallisuudesta yhteiskuntaan ja heidän kohtaamistaan haasteista;
13. painottaa, että tiedotusvälineillä olisi oltava aktiivisempi rooli stereotyyppien kyseenalaistamisessa ja osallisuuden edistämisessä; kehottaa kansainvälisiä, kansallisia ja paikallisia päätöksentekijöitä varmistamaan tiedottamisen tiedotusvälineiden, koulutusohjelmien ja julkisten kampanjoiden avulla ja edistämään sitä;
14. on erittäin huolissaan siitä, että ihmisoikeusaktivisteihin ja kansalaisyhteiskuntaa edustaviin ryhmiin, kuten ihmisoikeuksia edistävään foorumiin, kohdistuvat fyysiset iskut ovat yleistyneet; kehottaa Ugandan viranomaisia takaamaan ihmisoikeusaktivistien turvallisuuden, nostamaan syytteitä heitä vastaan tehdyistä iskuista ja mahdollistamaan sen, että he voivat jatkaa toimintaansa joutumatta uhkailluksi tai estellyksi;
15. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan Ugandan hallituksen, kansalaisjärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan toimia niiden suunnitellessa ja pannessa täytäntöön politiikkaa, jolla paneudutaan vammaisten henkilöiden oikeuksiin ja tarpeisiin syrjimättömyyden ja sosiaalisen osallisuuden perusteella ja huolehditaan terveydenhuollon ja muiden sosiaalipalvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta;
16. vaatii hyvien käytäntöjen vaihtoa kehitysmaiden ja kehittyneiden maiden kesken; pyytää komissiota luomaan yhdessä muiden kansainvälisten avunantajien kanssa foorumin, jolla vaihdetaan tietoja vammaisten lasten hyvän osallisuuden käytännöistä; kehottaa komissiota pitämään kaikilta osin kiinni sitoumuksistaan, joita se on tehnyt vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen 32 artiklan mukaisesti;
17. kehottaa unionia hyödyntämään kehitysapuohjelmien, varsinkin budjettitukiohjelmien, tarjoamaa vipuvaikutusta, jotta ihmisoikeuksia voidaan puolustaa ja edistää Ugandassa; kehottaa komissiota tarkastamaan, voidaanko antaa parempaa apua joko myöntämällä rahoitusta tai huolehtimalla koordinoinnista paikallisten laitosten kanssa, jotta vammaisille lapsille tarkoitettua lääkinällistä tukea voitaisiin laajentaa kattamaan myös heidän perheidensä kipeästi tarvitsema tuki;
18. korostaa, että osallisuuden politiikkaa olisi edistettävä kaikilla asiaa koskevilla YK:n foorumeilla ja kansainvälisillä foorumeilla, koska vammaisuus sivuutetaan aiheena nykyisin monissa korkean tason kansainvälisissä keskusteluissa, ja tämä kysymys on otettava poliittisen esityslistan kärkeen;
19. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, Ugandan tasavallan presidentille, Ugandan parlamentin puhemiehelle sekä Afrikan unionille ja sen toimielimille.